

אמברגו ליום א', 4.7.2021

בטיחות בעבודה – סיכום חצי שנתי 2021

עלייה במספר תאונות עבודה בכלל הענפים במחצית הראשונה של שנת 2021 ביחס לתקופות המקבילות בשנים 2019-2020.

מבוא

המאבק לשקיפות נתוני תאונות העבודה בישראל - "[קו לעובד](#)" משיקים טבלת תאונות עבודה [לשימושכם!](#) עמותת קו לעובד פועלת משנת 2016 לצמצום תאונות העבודה. בין היתר, פעילותנו מתמקדת בניטור התאונות (פצועים, הרוגים, קבלנים מבצעים וכיוצ"ב), שינוי מדיניות ועבודה משפטית. משנת 2019 הרחיבה קו לעובד את המעקב אחר תאונות העבודה לכלל הענפים במשק, בהסתמך על דיווחי מד"א תוך הצלבת מידע בין גורמים שונים. מאז 2016 חרטנו על דגלנו את הנגשת הנתונים אודות התאונות לציבור וכעת אנו משיקים טבלת מעקב חדשה המאפשרת סינון ומעקב אחר הנתונים לכלל המשתמשים. בתוך כך פעלנו ואנו ממשיכים לפעול להגברת השקיפות של הנתונים.

כיום, לאחר לחץ ומאבק ציבורי ומשפטי שהופעל על ידי ארגוני החברה האזרחית, בהם קו לעובד, קיימת שקיפות של חלק מהמידע שעומד לרשות הרשויות האמונות על אכיפה ופיקוח. בתוך כך: צווי בטיחות המוטלים באתרי עבודה, עיצומים כספיים, צווי סגירה, שמות הקבלנים המועברים לשימוע לרשם הקבלנים ועוד. חלקו השני של דו"ח זה, הבוחן את אפקטיביות חלק מכלי האכיפה המנהליים למול קבלנים, מתאפשר בזכות שקיפות זו.

עם זאת, עדיין הדרך לשקיפות מלאה ארוכה היא. על הרשויות הללו, בתוכן מנהל הבטיחות, רשם הקבלנים, יחידת פלס והפרקליטות להנגיש לציבור את כלל המידע ביחס לתאונות העבודה בכלל דרגות הפגיעה מבינוני ומעלה, ובתוך כך נסיבות התאונה המדויקות, הגורמים המעורבים, כלי האכיפה והענישה השונים שננקטו, מעקב אחריהם ועוד.

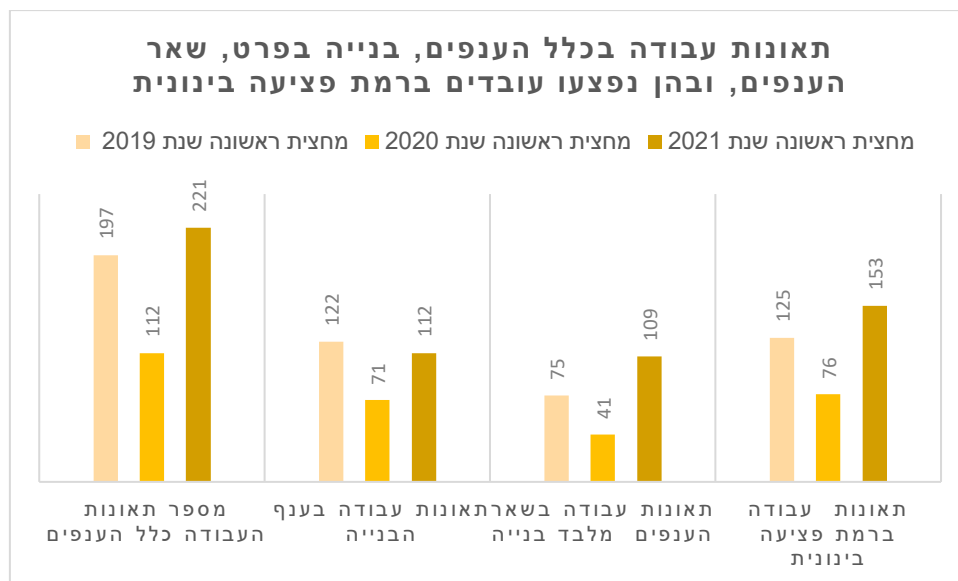
קבלת תמונת מצב מהימנה וחשיפה מלאה של הנתונים הן קריטיות, כדי לאפשר ביקורת ופיקוח של ארגוני החברה האזרחית והציבור על עבודת הרשויות ולדרוש שייתנו דין וחשבון שיביא להפחתה משמעותית במספר התאונות,

הפצועים וההרוגים בכל ענפי המשק. טבלת הנתונים שלפניכם מאפשרת מעקב שבועי אחר תאונות העבודה, פילוח במגוון פרמטרים: כמותי, ענפי, לפי רמת פציעה, אזור בארץ ועוד. כמו כן מעקב אחר הגורמים המעורבים (חברות קבלניות, בתי עסק) בתאונות עבודה קשות וקטלניות. לטבלת הנתונים: <https://klo-accidents.codeworth.io/>

עיקרי הנתונים

עלייה במספר תאונות עבודה בכלל הענפים במחצית הראשונה של שנת 2021, ביחס לשתי

התקופות המקבילות 2019-2020.

- עלייה של 97% במספר תאונות עבודה בכלל הענפים במחצית הראשונה של שנת 2021 ביחס לתקופה המקבילה אשתקד - מספר התאונות במחצית הראשונה של שנת 2021 בכל ענפי המשק עמד על 221 (תאונות בהן נפצעו עובדים מדרגת פציעה בינונית ומעלה). זאת לעומת 112 תאונות עבודה בכלל הענפים בתקופה המקבילה אשתקד. המשמעות היא עלייה של 97% במספר תאונות העבודה לעומת המחצית הראשונה של שנת 2020. במחצית הראשונה של שנת 2019 אירעו 197 תאונות עבודה, מה שמהווה עלייה של 12%.

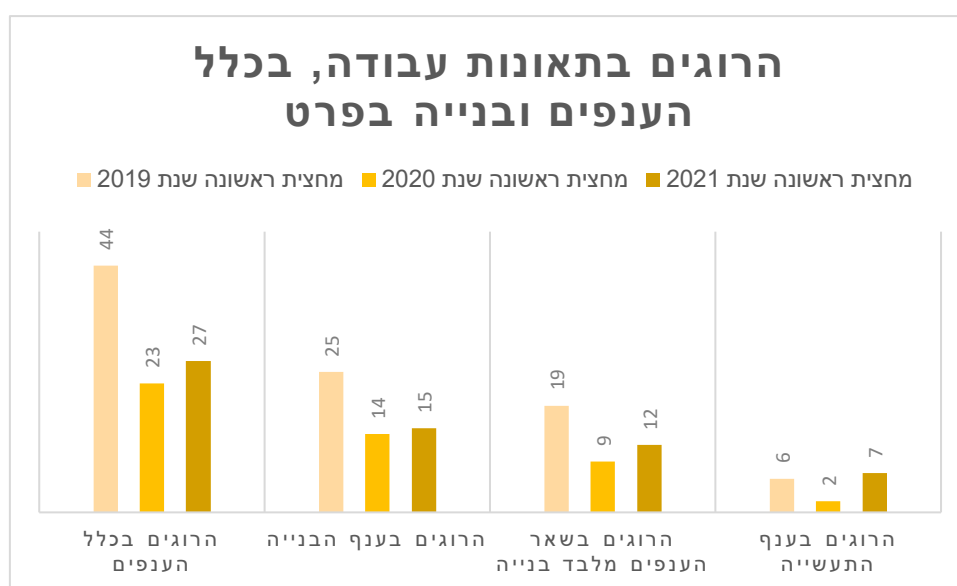
- עלייה של 57% במספר התאונות בענף הבנייה במחצית הראשונה של שנת 2021 לעומת התקופה המקבילה אשתקד - במחצית הראשונה של שנת 2021 מספר התאונות בענף הבנייה עמד על 112 לעומת 71 בתקופה המקבילה אשתקד. המשמעות היא עלייה של 57% במספר התאונות בענף הבנייה. במחצית הראשונה של שנת 2019 חלה ירידה קלה במספר תאונות העבודה בענף הבנייה מ-122 ל-112, מספר זה מהווה ירידה של 8%.

- עלייה במספר תאונות העבודה בכלל הענפים שאינם בנייה, במחצית הראשונה של שנת 2021 לעומת שתי התקופות המקבילות 2019-2020 - במחצית הראשונה של שנת 2021 התרחשו 109 תאונות בכלל הענפים מלבד בנייה, לעומת 41 בתקופה המקבילה אשתקד. מדובר בעלייה של 165%. במחצית הראשונה של שנת 2019 התרחשו 75 תאונות, מדובר בעלייה של 45%.

- עלייה במספר תאונות העבודה בהן נפצעו עובדים באורח בינוני במחצית הראשונה של שנת 2021 לעומת שתי התקופות המקבילות 2019-2020 - במחצית הראשונה של שנת 2021 אירעו 153 תאונות בהן נפצעו עובדים באורח בינוני, לעומת 76 בתקופה המקבילה בשנת 2020. מספר זה מהווה עלייה של . מספר זה מהווה עלייה של 101% במספר התאונות. במחצית הראשונה של שנת 2019 התרחשו 125 תאונות, מה שמהווה עלייה של 22% .

עלייה במספר ההרוגים בתאונות עבודה בכלל הענפים במחצית הראשונה של שנת 2021

בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד.

- עלייה של 17% במספר ההרוגים במחצית הראשונה של שנת 2021 לעומת התקופה המקבילה אשתקד - מספר ההרוגים במחצית הראשונה של שנת 2021 עמד על 27, בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד, בה מספר ההרוגים עמד על 23. מספר זה מהווה עלייה של 17%. לעומת זאת ביחס למחצית הראשונה של שנת 2019 חלה ירידה משמעותית. במחצית הראשונה של שנת 2019 נהרגו 44 עובדים, מה שמהווה ירידה של 38% במספר ההרוגים בכלל תאונות העבודה.

- עלייה של 7% במספר ההרוגים בענף הבנייה במחצית הראשונה של שנת 2021 לעומת התקופה המקבילה אשתקד - במחצית הראשונה של שנת 2021 נהרגו 15 עובדים, זאת לעומת 14 עובדים שנהרגו בתקופה המקבילה 2020. מספר זה מהווה עלייה של 7%. לעומת זאת ביחס למחצית הראשונה של שנת 2019 חלה

ירידה משמעותית - במחצית הראשונה של שנת 2019 נהרגו 25 עובדים בענף הבנייה, מספר זה מהווה ירידה של 40% במספר ההרוגים בענף הבנייה.

- עלייה של 33% במספר ההרוגים בענפים שאינם בניה במחצית הראשונה של שנת 2021 לעומת התקופה המקבילה אשתקד. במחצית הראשונה של שנת 2021 מספר ההרוגים עומד על 12 הרוגים לעומת 9 הרוגים בתקופה המקבילה אשתקד. המשמעות היא עלייה של 33% במספר ההרוגים בשאר הענפים. ביחס למחצית הראשונה של שנת 2019 חלה ירידה במספר ההרוגים בכלל הענפים שאינם בנייה. במחצית הראשונה של שנת 2019 נהרגו 19 עובדים, מספר זה מהווה ירידה של 52%. ניתן לראות עלייה בענף התעשייה: בשנת 2019 נהרגו 6 עובדים במחצית הראשונה של השנה, במחצית הראשונה של שנת 2020 נהרגו 2 עובדים, ובמחצית הראשונה של שנת 2021 נהרגו 7 עובדים.

חברות קבלניות שרשיון הותלה או נשלל ממשיכות לעבוד ולקבל צווי בטיחות

מספר רשויות אחראיות על האכיפה, הפיקוח והחקירה של תאונות העבודה, ביניהן מינהל הבטיחות והבריאות התעסוקתית - הממונה על שמירת בטיחותם של העובדים והעובדים בישראל, יחידת פלס המשותפת למשטרת ישראל, המשרד לביטחון פנים ולמשרד העבודה שמטרתה חקירת תאונות עבודה, ובענף הבנייה בפרט, ורשם הקבלנים במשרד השיכון. לרשות מינהל הבטיחות והבריאות התעסוקתית, שתפקידו הוא אכיפת הבטיחות באתרי העבודה, עומדים 80-100 מפקחים בלבד. כאשר בישראל יש צורך במינימום של 180 מפקחים ומקסימום 370, על פי סטנדרט שהתווה ה-oecd למפקחי בטיחות, על פי מפתח של מפקח לכל 10,000 עובדים במדינות מפותחות או מפקח לכל 20,000 עובדים במדינות מתפתחות. המחוקק הסדיר מספר כלי אכיפה מינהליים המשמשים נגד עברייני בטיחות: האפשרות להטיל [צווי בטיחות בכלל הענפים](#), ובענף הבנייה בפרט, שהינו באופן מובהק הקטלני ביותר, יש אפשרות – [לסגור אתרים](#) ולהטיל [עיצומים](#) על קבלנים המפרים הוראות בטיחות. רשם הקבלנים יכול להתלות רישיון קבלן ולהשעות קבלנים ממרשם הקבלנים המוכרים לביצוע עבודות ממשלתיות. כלי אכיפה אלה אמורים לפעול במשולב.

לשם הפעלת מערך אכיפה זה נדרשת העברת מידע ממנהל הבטיחות והבריאות התעסוקתית, המטיל את צווי הבטיחות והסגירה באתרי הבנייה, לרשם הקבלנים. העברת מידע זה אינה מוסדרת בחקיקה, ובכל זאת בחודש מרץ 2021 מינהל הבטיחות והבריאות התעסוקתית פרסם [מתכונת עבודה שמטרתה הסדרת העברת שמות החברות הקבלניות לרשם הקבלנים, באופן רבעוני](#). למרות חשיבותה, עיון ברשימת התנאים המצטברים לשם העברת פרטי קבלן שהפר הוראות בטיחות לרשם הקבלנים, כוללת מספר רב של סעיפים עמומים, אשר על פניו מותירים פתח רב מדי לאי העברת פרטי קבלנים שהינם עברייני בטיחות שיטתיים, ובתוך כך פוגעת בתכליתה העיקרית של מתכונת עבודה זו- יצירת הרתעה. [עמותת קו לעובד העביר הערותיה למנהל הבטיחות והבריאות התעסוקתית בגין מתכונת זו](#), וזו השיבה שתתייחס בהקדם.

לאור האמור לעיל, אנו מוצאים לנכון לבחון את כלי האכיפה המנהליים הללו ואת יעילותם: עד כמה צבירת צווי בטיחות אכן מהווה עילה להעברת שמות קבלנים לרשם הקבלנים, ועד כמה פעולות רשם הקבלנים למול החברות משמעות להרתעה והענשה. לשם כך פלחנו את מספר הצווים שחברות קבלו (לפי מתכונת העבודה המוצעת ע"י המנהל), את מספר החברות שהוגשו לרשם הקבלנים, מספר החברות שהוזמנו לשימוע אצל רשם הקבלנים ותוצאות השימועים, ואת היקף החקירות המשטרתיות של יחידת פלס. כלל הנתונים מלבד אלו הנוגעים ליחידת פלס, מתבססים על נתונים שהרשויות מפרסמות

צווי בטיחות המוטלים על ידי מנהל הבטיחות והבריאות התעסוקתית

מספר הצווים שהוטלו במחצית הראשונה של השנים 2019-2021

(מספרים אלו אינם כוללים צווים בקטיגוריה: ציבורי, ובתוך כך לדוגמא ועדי בתים ועוד).

- 2019 - סך הכל 1035 צווים: 820 צווים בענף הבנייה, 6 צווים בענף החקלאות, 209 צווים בענף התעשייה.
- 2020 - סך הכל 3055 צווים: 2515 צווים בענף הבנייה, 10 צווים בענף החקלאות ו-530 צווים בענף התעשייה.
- 2021 - סך הכל 2764 צווים: 2124 צווים בענף הבנייה, 617 צווים בענף התעשייה ו-23 צווים בענף החקלאות.

מנתונים אלו עולה כי חלה ירידה של 9% בכלל הצווים המוטלים בענפי החקלאות התעשייה והבניין, וירידה של 15% בענף הבנייה בפרט.

מתכונת העבודה שפורסמה על ידי מנהל הבטיחות בחודש מרץ 2021, מפרטת בנספח א' "[רשימת הפרות בטיחות בגינן יש לשקול פנייה לרשם הקבלנים](#)", וקובעת ש: (לצד פירוט נוסף של קריטריונים נוספים המפורטים בנספח): "שלושה צווי בטיחות ומעלה מסוגים שונים שהוטלו על הקבלן בתקופה שבין 18-24 חודשים." עד לפרסום מתכונת זו, לפי המידע שנמסר לקו לעובד על ידי מנהל הבטיחות והבריאות התעסוקתית, הועברו לרשם הקבלנים שמות חברות קבלניות אשר צברו למעלה מעשרה צווים. אי לכך, בחרנו לבחון את שני הפרמטרים האמורים.

בדיקת קו לעובד, מהתאריכים 1.12.2020 עד לתאריך 15.6.2021 (17.5 חודשים) מראה כי:

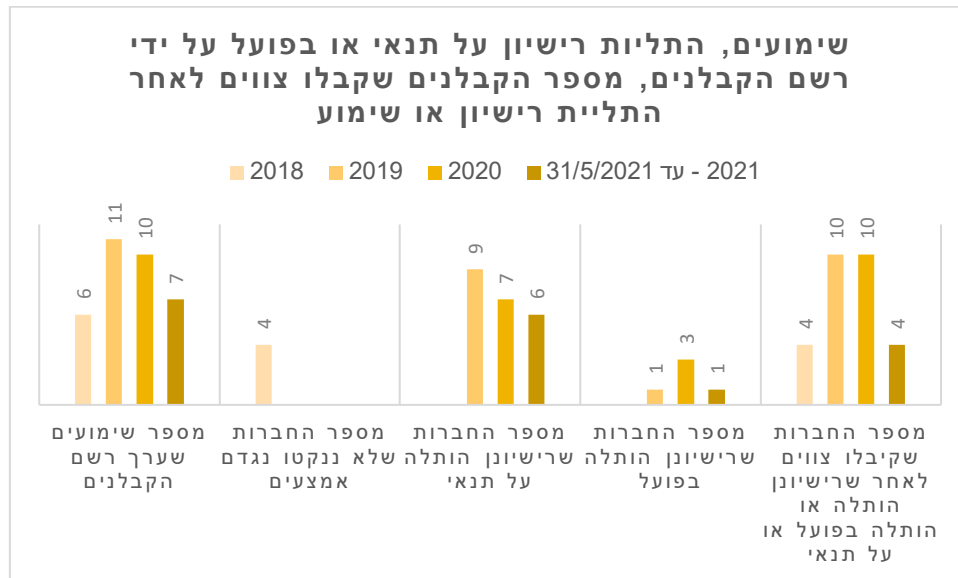
- 58 חברות קבלניות קבלו למעלה מ-10 צווי בטיחות.
- 71 חברות קבלו למעלה מ-3 צווי בטיחות.
- מתוך 71 החברות שקיבלו 3 צווי בטיחות ומעלה - 28 חברות קבלניות גם צו סגירה על פי חוק סעיף 6א לחוק ארגון הפיקוח על העבודה משנת 2016, אשר מורה על סגירת אתר באופן זמני במקרה של מוות או פציעה קשה של עובד. צווים אלו התקבלו החל משנת 2016, תחילת היכנסו של החוק לתוקפו.

על פי מידע שהועבר על ידי משרד העבודה הרווחה והשירותים החברתיים בשנת 2020 הועברו 24 שמות קבלנים לרשם הקבלנים.

פעילות רשם הקבלנים

בשנת 2018 החל רשם הקבלנים משתמש בסמכותו לשלילת או התליית רישיון קבלנים שהינם עברייני בטיחות

שיטתיים. למקור הנתונים: <https://bit.ly/35Uuyvl>

*מספר השימועים של שנת 2018 הכולל הינו 6, אך התוצאות כאן אינן מכלילות חברה אחת שדחתה בקשתה לרישום, ואחרת שרשינה נשלל. בשנת 2019 מספר השימועים הכולל הינו 11, אך התוצאות אינן מתייחסות לחברה אחת שרשינה נשלל.

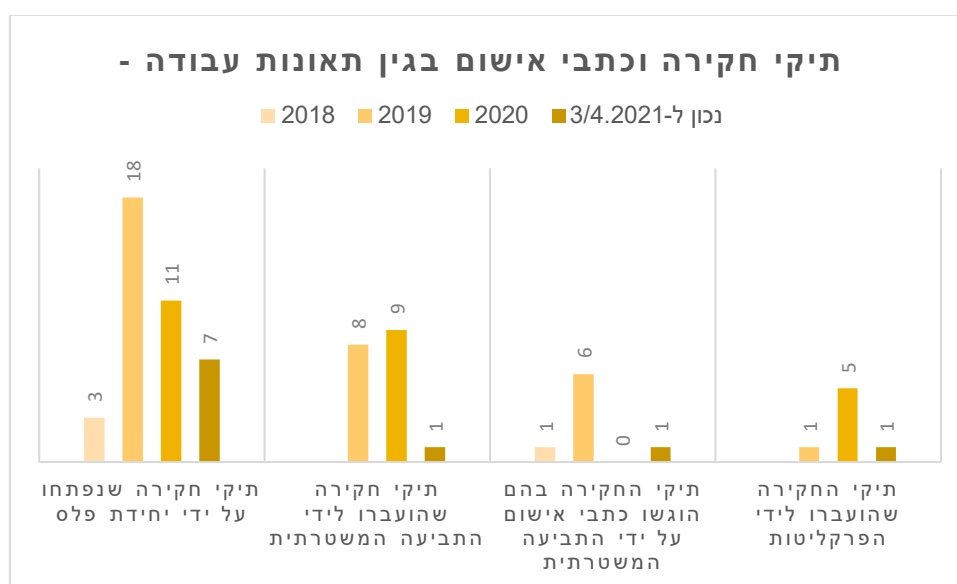
- **שנת 2018** - ערך רשם הקבלנים שימועים ל-6 חברות קבלניות. בגין 4 לא ננקטו אמצעים, רשינו של אחד נשלל, וחברה נוספת נדחתה בקשתה לרישום. 4 מתוך החברות שבגינן לא ננקטו אמצעים המשיכו לקבל צווי בטיחות מיום השימוע. בולטת בהן חברת דניה סיבוס בע"מ עם 45 צווי בטיחות מיום השימוע.
- **שנת 2019** - ערך רשם הקבלנים שימועים ל-11 חברות קבלניות. רשיון של 9 הותלה על תנאי, של חברה נוספת הותלה בפועל ושל האחרונה נשלל. 10 החברות שרישיון הותלה על תנאי או בפועל המשיכו לקבל צווי בטיחות. בולט בתוכן מחאמיד תופיק, עם 35 צווי בטיחות מיום השימוע.
- חברת "שמאל ושרון ושות' חברה לבניה בע"מ" בלבד הוזמנה שוב לשימוע, ב-23.6.2020. ואז נשלל רשיונה, בהחרגה של מספר אתרי בנייה בע"מ" גם לאחר שלילה זו קבלה 7 צווי בטיחות.
- **בשנת 2020** - ערך רשם הקבלנים שימועים ל-10 חברות קבלניות. רשיון של 7 הותלה על תנאי. רשיון של 3 הותלה בפועל. כל 10 החברות הקבלניות המשיכו לקבל צווי בטיחות מיום השימוע.
- חברה אחת - "אחים בוסקילה בע"מ" הוזמנה לשימוע שני בשנה זו. גם לאחר השימוע קיבלה 5 צווי בטיחות.

- עד לסוף מאי 2021 - ערך רשם הקבלנים שימועים ל-7 חברות קבלניות. רשיון של 6 הותלה על תנאי ורשיונו של אחד הותלה בפועל. מתוכן 4 כבר קבלו צווי בטיחות. בולטת היא החברה שרשיונה הותלה בפועל, "חברת מגדלי המרכז הנדסה ובנין בע"מ". מיום השימוע ב-22.4 קבלה 5 צווי בטיחות.

מאז הקמתה יחידת פלס חקרה 4% בלבד מכלל התאונות שהתרחשו

יחידת פלס הוקמה בסוף שנת 2018 והיא משותפת למשטרת ישראל, המשרד לביטחון פנים ומשרד העבודה הרווחה והשירותים החברתיים. מטרת היחידה היא לחקור תאונות עבודה, תוך שילוב כוחות בין הגורמים האמורים.

קו לעובד הגיש בקשת חופש מידע למשטרת ישראל בגין תיקי חקירות וכתבי אישום בגין תאונות עבודה. מהנתונים עולה כי באופן מצטבר חקרה יחידה פלס, מאז הקמתה בסוף שנת 2018, 39 תאונות מסך כ-900 תאונות שאירעו באותה תקופת זמן. המשמעות היא שכ-4% מהתאונות נחקרו על ידי היחידה. בתקופת זמן זו אירעו 331 תאונות קשות או קטלניות. ביחס לנתון זה נחקרו 11% מכלל התאונות הקשות והקטלניות. פחות מ-1% מן התאונות הועברו לידי התביעה המשפטית והפרקליטות.

תיקי חקירה שנפתחו על ידי יחידת פלס בחלוקה שנתית - 2018 - 3 תיקי חקירה, 2019 - 18 תיקי חקירה, 2020 - 11 תיקי חקירה, 2021 (נכון ל-18.3) 7 תיקי חקירה.

תיקי חקירה שהועברו לידי התביעה המשטרתית בחלוקה שנתית - 2019 - 8 תיקים, 2020 - 9 תיקים, 2021 - 1 תיק.

תיקי החקירה שהועברו לידי הפרקליטות בחלוקה שנתית - 2019 - 1 תיק, 2020 - 5 תיקים. 2021 (נכון ל-25.4) 1 תיק.

תיקי החקירה בהם הוגשו כתבי אישום על ידי התביעה המשטרתית בחלוקה שנתית - 2017 - 1 תיק, 2018 - 1 תיק, 2019 - 6 תיקים, 2020 - לא הוגשו, 2021 (נכון ל-18/3/2021) 1 תיק.

סיכום

הממצאים של הדוח מעלים בבירור שתאונות העבודה בישראל נמצאות במגמת עליה. גם התייחסות למחצית הראשונה של שנת 2020 ככזו שעקב מגפת הקורונה הפעילות במשק מואטה, אינה מבטלת את הממצאים - **במחצית השנה הזו נפגע מספר העובדים הגבוה ביותר בשלוש השנים האחרונות.**

אמצעי האכיפה והפיקוח שננקטים על ידי הרשויות אינם מהווים אמצעי הרתעה מספק למול חברות קבלניות. - מרבית החברות הקבלניות שמקבלות צווי בטיחות, נכון לרגעים אלו, אינן מועברות להמשך טיפול ברשם הקבלנים. יתרה מזאת, גם סנקציה ברשם הקבלנים של התליית רישיון על תנאי או בפועל אינה מהווה הרתעה דיה - והחברות הקבלניות ממשיכות להפר את בטיחות העובדים, גם לאחר שרשיון הותלה על תנאי או בפועל. לשם ההמחשה - 16 חברות מתוך 33 חברות אשר זומנו לשימוע ברשם הקבלנים ומרביתן רשיון הותלה בפועל או על תנאי קבלו לאחר הסנקציה/שימוע 5 צווים ומעלה מתוכן רק שתיים הוזמנו לשימוע נוסף, גם אחריו הם המשיכו לבצע עבירות בטיחות. המשמעות הברורה היא כי מעגל האכיפה וההרתעה אינו מצליח להשלים את פעולתו. העברת המידע בין הרשויות אינה כזו שמאפשרת פעולה מיידית, חותכת ברורה ומרתיעה, שתעצור את עבודת החברות הקבלניות.

מתכונת העבודה שפורסמה על ידי מנהל הבטיחות והבריאות התעסוקתית במרץ האחרון, להעברת שמות חברות קבלניות לרשם הקבלנים, אינה מספקת. היא מותירה יותר מדי אזורים עמומים, במקום שאין בו שום מקום לעמימות. יום יום עובדים משלמים בבריאותם ובחיייהם על רשלנות החברות הקבלניות. עם זאת נדמה כי עדיין, במקרים רבים מדי, שגרתן של החברות הקבלניות אינה מופרעת והן לא משלמות את המחיר.

מקורות:

צווי בטיחות שמטיל משרד העבודה הרווחה והשירותים החברתיים -

<https://employment.molsa.gov.il/Employment/SafetyAndHealth/Enforcement/Pages/SafetyOrdersList.aspx>

צווי הפסקת עבודה - <https://www.gov.il/he/Departments/DynamicCollectors/closing-orders?skip=0>

פעולות והחלטות רשם הקבלנים -

https://www.gov.il/BlobFolder/generalpage/construction_registry/he/documents_rasham_hakablanim_hatlayat_rishayon_kablan.pdf

איסוף נתונים לטבלת תאונות העבודה מחצית ראשונה 2021 – תומר קדושים.

